

WAŁBRZYCH

WAŁBRZYCH

PRZEWODNIK

Redakcja i opracowanie:

Wydawnictwo Kartograficzne Eko-Graf Sp. z o.o.,
al. Lipowa 39, 53-124 Wrocław, tel. + 48 71 3371169
www.ekograf.pl

Tekst przewodnika:

Roman Janusiewicz,

Materiały źródłowe: *Słownik Geografii Turystycznej Sudetów* pod red.
M. Staffy, Tom 10, Góry Wałbrzyskie. Wydawnictwo I-BiS, Wrocław 2005,
Sudety, przewodnik, Janusz Czerwiński, Wydawnictwo Kartograficzne
Eko-Graf Sp. z o.o., Wrocław 2005,

Dolny Śląsk, przewodnik, Janusz Czerwiński, Wydawnictwo
Kartograficzne Eko-Graf Sp. z o.o., rękopis przygotowany do druku,
Zamek Książ, pod red. M. Malerek, Jankowski K., Junak S., Kułaga B.,
Piątek S., Wyd. Laumann Piechowice, Laumann-Verlag Dülmen 1994,

Opracowanie kartograficzne:

Katarzyna Biernat, Krzysztof Marciniak

Zdjęcia:

Krzysztof Żarkowski, Marek Szczepański, Karolina Świrgoń,
Arkadiusz Grudzień, Bartek Sowa

Archiwum Wydawnictwa Kartograficznego Eko-Graf Sp. z o.o. Wrocław –
Jerzy Błędowski, Maciej Błędowski, Roman Janusiewicz

Grafiki:

Aleksandra Błędowska

**Opracowano na zamówienie Biura Promocji Miasta Urzędu
Miejskiego w Wałbrzychu, pl. Magistracki 1, 58-300 Wałbrzych,
tel. +48 74 6655112, 6655107, e-mail: um@um.walbrzych.pl
www.um.walbrzych.pl**

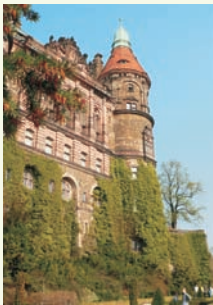
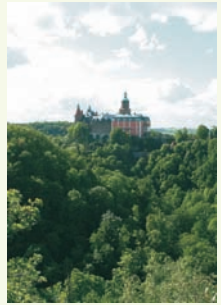
ISBN 978-83-86645-99-2

Wrocław, 2007

Druk: Allexim Sp. z o.o., Wrocław

Wałbrzych

Wałbrzych

Wałbrzych położony jest w południowo-zachodniej Polsce, w centralnej części Sudetów Środkowych. Zajmuje małą kotlinę otoczoną pasmem Gór Wałbrzyskich. Położenie geograficzne: 50°47'N i 16°17'E. Wysokość npm: od 315 m na północy w dolinie Pełcznicy do 854 m na szczycie Borowej. Miasto liczy ponad 125 tysięcy mieszkańców. Powierzchnia miasta: 84,79 km², w tym ponad połowę zajmują tereny zielone. Gęstość zaludnienia: 1491,51 osób/km². Rozciągłość miasta na osi wschód – zachód wynosi 12 km, z północy na południe – 16,5 km. Wałbrzych to ważny ośrodek przemysłowy, edukacyjny, kulturalny i turystyczny regionu, druga pod względem wielkości aglomeracja Dolnego Śląska. Gospodarczą mapę miasta tworzą firmy, które działają we wszystkich podstawowych dziedzinach przemysłu, ze szczególnym wskazaniem na branżę motoryzacyjną, ceramiczną i włókienniczą. Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna „INVEST-PARK” uznawana jest za najlepiej rozwijającą się w kraju. Swoje inwestycje ulokowały tu tak renomowane firmy, jak: Toyota, Takata, Quin, Trelleborg Automotive, Faurecia, Cersanit.

Wałbrzych to także siedziba wielu instytucji kulturalnych, których bogata oferta tworzy interesujący kalendarz imprez miejskich. Będąc w Wałbrzychu, trzeba wybrać się do

Teatru Dramatycznego im. Jerzego Szaniawskiego, który w ostatnich sezonach zyskał opinię jednego z najlepszych teatrów w Polsce, do Filharmonii Sudeckiej znanej od lat melomanom w kraju i za granicą oraz Wałbrzyskiej Galerii Sztuki BWA „Zamek Książ” cenionej przez koneserów sztuki za prestiżowe wystawy. Dzieci zaprasza Teatr Lalki i Aktora, który wciąż zaskakuje nowymi pomysłami.

Turystyczną wizytówką Wałbrzycha jest Zamek Książ, trzeci pod względem wielkości zamek w Polsce, który zachwyca majestatem i bajkową scenerią. Warto zobaczyć położone w pobliżu zamku zabytkowe Stado Ogierów „Książ” oraz Palmiarnię, jedną z pięciu w Polsce. 700-letnią historię miasta oraz interesujące wystawy z zakresu ceramiki i geologii, prezentuje Wałbrzyskie Muzeum. W mieście zachowały się także liczne zabytki architektury świeckiej i sakralnej oraz unikatowe obiekty techniki, które zobaczyć można w Muzeum Przemysłu i Techniki.

Malownicze usytuowanie wśród porośniętych lasami gór sprzyja rozwojowi sportu i turystyki. Miasto oferuje znakomite tereny do uprawiania kolarstwa górskiego, wytyczono tu 100 kilometrów tras rowerowych o różnym stopniu trudności, na których zмага się czołówka światowego kolarstwa górskiego. Gęsta sieć szlaków turystycznych biegnących przez miasto zachęca do pieszych wędrówek.

Panorama Wałbrzycha

Z kart historii

Historia Wałbrzycha sięga XII wieku. W tym okresie istniała leśna osada, która przekształciła się w gród warowny, później w miasto. Początkowo jego dzieje związane były z losami księstwa wrocławskiego, następnie świdnicko-jaworskiego. Za czasów panowania książąt piastowskich z linii świdnicko-jaworskiej w XII-XIV wieku zbudowano zamek Książ (1292 r.) i warownię Nowy Dwór (około 1364 r.). Pierwsza udokumentowana wzmianka o Wałbrzychu pochodzi z 1305 r. w dokumencie określającym wysokość świadczeń parafii śląskich na rzecz biskupstwa wrocławskiego. W 1372 roku we wsi istniał kościół, a jego proboszczem był Ioannes. Osada, a następnie miasto nosiły nazwy: *Waldenberc* (1305 r.) *Waldenberg* (1372 r.) i *Waldenburg* (1400 r.), co oznaczało „leśna góra”, „leśny gród”. W Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego występuje nazwa *Walbrich*. Prawa miejskie Wałbrzych uzyskał między 1400

a 1426 rokiem. Z roku 1426 pochodzi zapis o Wałbrzychu, jako mieście liczącym około 200 mieszkańców. W 1428 r. podczas wojen husyckich zniszczony został zamek Nowy Dwór.

Po wygaśnięciu rodu Piastów miasto stało się własnością śląskich rodów rycerskich, początkowo Schaffgotschów, następnie Czetrtritzów, a od 1738 roku niemieckiej rodziny Hochbergów, posiadaczy zamku Książ.

Już w okresie panowania Bolka II, księcia świdnickiego, około roku 1366 prawdopodobnie na stokach Starej Góry (na terenie obecnego Starego Zdroju) wydobywano rudy srebra i ołowiu. W wiekach XV i XVI rozwijało się tutaj rzemiosło tkackie. W XVII i XVIII w. wyroby dolnośląskich tkaczy trafiały na rynki Europy, Afryki i Ameryki. W 1818 roku wałbrzyski kupiec Alberti uruchomił w mieście pierwszą w Europie mechaniczną przędzalnię Inu. Z roku 1375 pochodzą też pierwsze wzmianki o źródłach wód mineralnych, na bazie których od 1689 r.

Ruiny zamku Nowy Dwór – gotycka brama

Muzeum Przemysłu i Techniki

rozwinęło się uzdrowisko Stary Zdrój. Pierwsze zapisy o górnictwie węglowym pochodzą z lat 1536 i 1561. Ośrodkiem przemysłowym Wałbrzych stał się w XVIII-XIX wieku, nastąpił wówczas rozwój górnictwa i koksownictwa. Pierwsza koksownia powstała w 1776 r. W 1826 roku funkcjonowało 31 kopalń. Zatrudniały one 1130 górników. W 1778 roku powstał w Wałbrzychu Inspektorat Górniczy, zaś w 1861 r. Urząd Górniczy. W połowie XIX wieku powstała huta szkła (1868), duże zakłady porcelany stołowej Krzysztof (1829) i Wałbrzych (1845), które działają do dziś. W 1843 roku doprowadzono linię kolejową z Wrocławia do Świebodzic, a następnie przedłużono ją do Wałbrzycha Fabrycznego (1853) i Głównego (1867). Miasto uzyskało wszystkie niezbędne urządzenia komunalne: gazownię (1868), elektrownię (1896), wodociągi (1905), komunikację tramwajową (1898). Pierwsza linia tramwajowa połączyła obecny plac Grunwaldzki z Podgórzem

(obecny dworzec Wałbrzych Główny).

Po II wojnie światowej, która oszczędziła miastu zniszczeń, w wyniku łączenia pobliskich gmin i budowy nowych osiedli mieszkaniowych, nastąpił rozwój przestrzenny miasta. W roku 1951 do Wałbrzycha przyłączono Białą Kamień, Piaskową Górę, Rusinową, Sobięcin i Szczawienko, w roku 1958 Konradów I, Podgórze II, zaś w roku 1973 Glinik Nowy, Glinik Stary, Książ, Lubiechów i Poniatów. W mieście początkowo zaczęto zastępować komunikację tramwajową trolejbusami, wreszcie autobusami. Powstały nowe osiedla mieszkaniowe na Piaskowej Górze, w Rusinowej oraz na Podzamczu. Na początku lat dziewięćdziesiątych XX w. nowe warunki społeczno-gospodarcze przyczyniły się do podjęcia decyzji o likwidacji wałbrzyskich kopalń. Dziś historię przemysłu wydobywczego można poznać w prawdziwej kopalni, w której mieści się Muzeum Przemysłu i Techniki.

Zamek Książ i okolice

Zamek Książ – (dawne nazwy to *Fürstenberg* lub *Fürstenstein*), „Perła Śląska”, leży w północnej części miasta nad doliną Pelcznicy na wysokości około 395 m n.p.m. Jest to unikalna na skalę europejską rezydencja zamkowo-parkowa z trzecim co do wielkości zamkiem w Polsce. Kompleks parkowo-leśny z Wąwozem Pelcznicy, Szczawnika, terenem Stada Ogierów „Książ” oraz Palmiarnią liczy ponad 400 ha i należy do największych w kraju. Książański zespół parkowo-leśny leży w obrębie Książańskiego Parku Krajobrazowego.

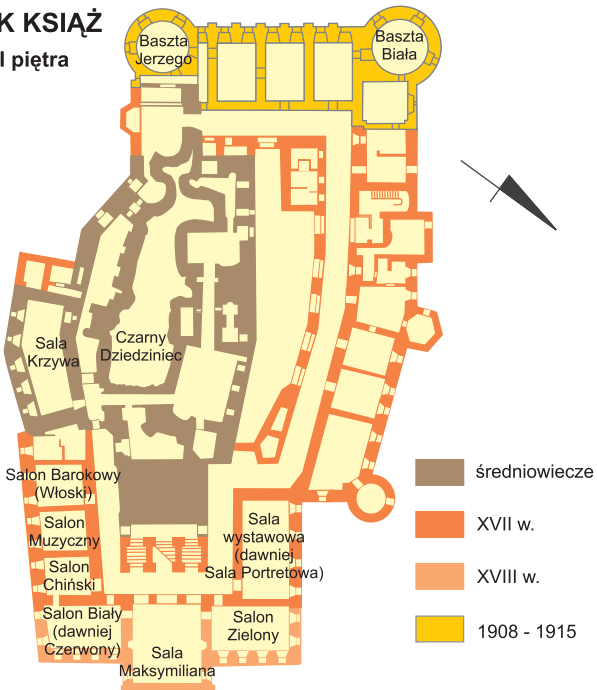
Dojazd samochodem do dwóch parkingów – górnego obok głównego wejścia do zamku lub dolnego,

obszerniejszego – około 500 m na południe od zamku. Do zamku dojeżdża też autobus linii nr 8 z Dworca Wałbrzych Miasto i Szczawna-Zdroju.

Zamek został wzniesiony na niedostępnej skale przez Bolka I, księcia świdnicko-jaworskiego około 1292 r. Zamek stanowił początkowo strażnicę graniczną, następnie przez prawie sto lat był główną siedzibą Bolka I, potem Bolka II, a następnie jego żony księżnej Agnieszki. Po jej śmierci w 1392 r. przeszedł pod panowanie królów czeskich, później należał do króla węgierskiego Macieja Korwina (1482 – 1490) i czeskiego Władysława Jagiellończyka (od 1490 r.). W 1508 r. zamek kupił Konrad I von Hoberg (w 1714 r. rodzina zmieniła

ZAMEK KSIĄŻ

rzut I piętra

Zamek Książ

Zamek Książ

nazwisko na Hochberg). Od tego czasu aż do 1941 roku Książ pozostawał w rękach rodu Hochbergów. W połowie XVI w. Konrad II przeprowadził znaczną przebudowę zamku w stylu renesansowym. W 1597 r. Konrad III Hoberg zapłacił cesarzowi Rudolfowi II siedemdziesiąt dwa tysiące talarów za przekształcenie Książa w majątek dziedziczny. W 1605 r. otrzymał „dziedziczne prawo własności do dóbr książańskich”. Był założycielem ogrodów zamkowych w stylu francuskim. Po wojnie trzydziestoletniej zamek uległ znacznym zniszczeniom i od 1648 roku był odbudowywany przez Jana Henryka I Hohberga. Została wtedy rozebrana część obwałowań i wzniesione tarasy ogrodowe. Kolejne remonty wieży głównej, odbudowę wieży dolnej i przebudowę skrzydła zamku Długiego Domu prowadził Jan Henryk II Hohberg od 1670 roku. Od 1705 r. właścicielem zamku został Ernest Maksymilian Hohberg, później Hochberg. Przeprowadził on znaczną przebudowę zamku, dobudow-

wując barokowe skrzydło (wschodnie) z nowym głównym wejściem, licznymi reprezentacyjnymi salami (m.in. słynną Salą Maksymiliana). Wówczas powstał też dziedziniec przed głównym zamkiem, nowy budynek bramny z biblioteką, oficyny, główna aleja wjazdowa oraz kompozycja parku. Powstała też biblioteka z blisko 60 tys. woluminów, gabinet sztuki, a także atelier zbiorów przyrodniczych. W latach 90. XVIII w. Jan Henryk VI Hochberg opracował nowy projekt zagospodarowania okolicy. Przebudowano budynki browaru i piekarni, odbudowano budynek bramny i zbudowano sztuczne ruiny Starego Książa. W 1825 r. w skład zespołu zamkowego wchodziło 18 budynków mieszkalnych i administracyjnych oraz 25 budynków pomocniczych i browar. W 1840 r. na mocy postanowienia królewskiego posiadany przez Jana Henryka X Hochberga majorat Książ oraz majątki Wałbrzych i Mieroszów stały się „wolnym państwem stanowym” księstwa śląskiego. W latach 1908 – 1923

Jan Henryk XV Hochberg dobudował skrzydło zachodnie z dwoma narożnymi wieżami (Basztą Jerzego i Basztą Białą) i pokojami cesarskimi. Podwyższył wieżę główną, dodając jej nowy barokowy hełm. Przebudowane zostały wnętrza, w dużej części pomieszczeń dodano kominki. Nowy wystrój otrzymały tarasy zamkowe. Została wzniesiona Palmiarnia. Żoną Jana Henryka XV była angielska arystokratka Maria Teresa Oliwia Cornwallis-West, uznana europejską piękność, zwana księżną Daisy. Po nieudanym małżeństwie i rozwodzie Jan Henryk XV wyemigrował do Francji. Księżna Daisy mieszkała w zamku do 1941 roku (zmarła w Wałbrzychu w 1943 r.). W okresie II wojny Zamek został skonfiskowany na rzecz Rzeszy Niemieckiej. Od 1943 r. szerokie prace budowlane, głównie przy drążeniu tuneli, rozpoczęła organizacja Todta. Operacja nosiła nazwę Riese, zaś kompleks w Książu otrzymał nazwę Brabant 1. Pracowali tutaj więźniowie z obozu Gross-Rosen. Prawdo-

podobnie prace budowlane miały służyć przekształceniu zamku w jedną z kwater Hitlera ze schronami i podziemnym szpitalem albo jako podziemna fabryka części lub rakiet V1, V2. W tym czasie zostało usunięte niemal całe historyczne wyposażenie. Do 1947 r. w zamku przebywali żołnierze Armii Czerwonej, a do 1971 roku żołnierze Wojska Polskiego. Dzisiaj liczne obiekty zamkowe służą celom muzealnym, konferencyjnym i hotelowym. Część pomieszczeń zajmuje też Obserwatorium Sejsmograficzne Instytutu Geofizyki PAN oraz Centrum Badań Kosmicznych PAN. W marcu 2005 roku otwarto Centrum Europejskie. Działa tu również znakomita Wałbrzyska Galeria Sztuki „Zamek Książ”.

W swej historii zamek Książ gościł wielu znanych ludzi, między innymi: króla Stanisława Poniatowskiego, poetę Zygmunta Krasińskiego, cara Mikołaja I, prezydenta Stanów Zjednoczonych Johna Quincy Adamsa i premiera Winstona Churchilla.

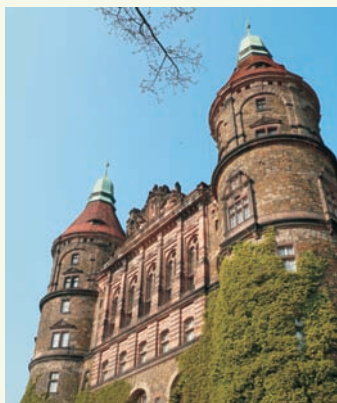

Zamek Książ – Sala Maksymiliana

Zamek Książ

Przedzamcze

Elewacja zachodnia

Bogini Flora

Budynek bramny

Tarasy zamkowe

W skład zespołu zamkowego wchodzi następujące obiekty:

Zamek: powierzchnia około 11 tys. m², kubatura ok. 150 tys. m³, około 400 pomieszczeń. Zamek stanowi wieloskrzydłową 4-6 piętrową bryłę. Najstarszą część stanowią partie gotyckie skrzydła południowego oraz dół wieży. Z okresu renesansu pozostał Długi Dom z Salą Konrada. W części barokowej można podziwiać Salę Maksymiliana – dwukondygnacyjną, z plafonem z 1732 roku wykonanym przez Schefflera o tematyce mitologicznej oraz licznymi sztukateriami. Obok Sali Maksymiliana ciąg odnowionych saloników: Biały (z bogatą sztukaterią sufitu w stylu rokoko), Chiński (współczesna nazwa tego salonu ma związek z tkaninami pokrywającymi obecnie jego ściany), Barokowy (z drewnianym stropem pokrytym płaskorzeźbami i barwnymi malowidłami) i Gier (z inkrustowanymi meblami w stylu epoki). Od strony południowej i zachodniej na kilku poziomach ciągną się tarasy. Od południa są to: Taras Wejściowy, Taras Prochowy z Basztą Prochową z XV w., Taras Bogini Flory (z włoską

fontanną w środkowej części), Taras Orzechowy, Taras Środkowy (z kaskadową fontanną), Taras Wodny (z 27 fontannami otoczonymi kompozycjami z bukszpanu), Taras Podkowiasty, Taras Różany (z 6-stopniową, kaskadową fontanną w północnej jego części oraz kamiennymi rzeźbami – personifikacjami stałości, stateczności, wspaniałomyślności i pokoju otoczonymi kompozycjami z bukszpanu i róż), Taras Zachodni (największy, z trzema fontannami) i Taras Kasztanowcowy. Od północy wzdłuż elewacji ciągnie się Taras Arkadowy. Tarasy należą do najlepiej zachowanych w Polsce przykładów renesansowej i barokowej sztuki ogrodowej.

Dziedziniec zamkowy

Zwiedzanie zamku: w sezonie codziennie w godz. 10.00 – 18.00, po sezonie codziennie, oprócz poniedziałków, w godz. 10.00 – 17.00 (ostatnie wejście o godz. 16.00). Istnieją cztery opcje zwiedzania zamku:

- **Trasa Maksymiliana** (krótka) około 30 min. – tylko sale barokowe z przewodnikiem, tarasy zwiedzane indywidualnie.

Zamek Książ i okolice

- **Trasa Bolka** (standardowa) około 90 min. – sale barokowe oraz galeria malarstwa, tarasy zwiedzane indywidualnie.

- **Trasa Hochbergów** około 120 min. Z tarasami zwiedzanymi z przewodnikiem.

- **Śladami Tajemnic II Wojny Światowej.** Zwiedzanie wyłącznie z przewodnikiem. Minimalna ilość osób: 6, maksymalna ilość osób: 30. Czas: 1,5 godz. Trasa wiedzie tunelem podziemnym i pomieszczeniami powstałymi podczas przebudowy zamku w okresie II wojny światowej.

Stado Ogierów „Książ”

Stado Ogierów „Książ” – budynki z połowy XIX i XX w. o szkieletowych piętrach krytych dachem mansardowym otaczają padok. W zespole budynków kryta ujeżdżalnia z 1844 r. o pow. 800 m², z drewna modrzewiowego. Ujeżdżalnia należy do najpiękniejszych tego typu obiektów w Europie. Rokrocznie na terenie stada organizowane są aukcje hodowanych koni oraz wiele zawodów m.in. w ujeżdżeniu.

Stado Ogierów „Książ”

Zawody w ujeżdżeniu

Ruiny zamku Stary Książ – zostały zbudowane naprzeciwko głównego zamku, po drugiej stronie rzeki Pełcznicy, w latach 1794 – 1799 przez malarza i architekta Krystiana Wilhelma Tischbeina dla Henryka VI Hochberga. Powstały romantyczne, sztuczne ruiny styli-

Ruiny zamku Stary Książ

zujące gotyk w postaci trójkątnego zamku z dwoma podzamczami. Do wznoszenia budowli użyto oryginalnych elementów z innych budowli, m.in. portale piaskowcowe z rozebranego zamku w Trzebieńcu k/Bolesławca. Dolne piętra zamku

Zamek Książ i okolice

zajmowała restauracja oraz pomieszczenia mieszkalne dla gości. Już w 1800 roku na zamku odbył się turniej rycerski dla uświetnienia pobytu króla pruskiego Fryderyka Wilhelma III. W 1945 r. zamek zniszczył pożar wzniesiony przez żołnierzy Armii Czerwonej. Według badań

Ruiny zamku Stary Książ

archeologicznych z ostatniego dziesięciolecia sztuczne ruiny zostały wzniesione na resztkach dawnej warowni z XIII/XIV wieku. Zagadkowym pozostaje fakt, dlaczego w tak bliskim sąsiedztwie istniały dwie warownie.

Według Igora Witkowskiego również w zamku Stary Książ realizowane były próby tajnych broni hitlerowskich w ramach projektu Chronos.

Palmiarnia

Palmiarnia

Palmiarnia (ul. Wrocławska 158) – wybudowana w latach 1911 – 1914 z polecenia Jana Henryka XV Hochberga. Obiekt o wysokości 15 m zajmuje powierzchnię około 1900 m². Całość konstrukcji wieńczy beczkowy dach z niewielką galerią widokową na szczycie.

Palmiarnia

Część wewnętrznych ścian wyłożono tufem wulkanicznym z Etny, tworząc groty, skały i kaskady. W palmiarni zgromadzono około 80 gatunków roślin z całego świata. Zobaczyć tutaj można różne gatunki palm, kaktusów, cytrusów, araukarię, monstery, draceny i inne okazy.

Zamek Książ i okolice

Spacery po okolicy:

- Zamek Książ – Rozdroże pod Starym Książem (szlak Ułanów Legii Nadwiślańskiej – żółto-niebieski) – dalej szlak czerwony – ruiny zamku Stary Książ – Wąwóz Szczawnika – Pełcznica Cis Bolko – Zamek Książ (około 3 godziny).

Cis Bolko

Bardzo malowniczy spacer, w pierwszej części ścieżką trawersującą strome zbocze Wąwozu Pełcznicy, drewnianymi mostkami

pod urwiskami Skały Olbrzyma. Interesujące panoramy Wąwozu Szczawnika.

- Ruiny zamku Stary Książ – Wąwóz Pełcznicy – ruiny zamku Stary Książ – szlak zielony, potem powrót żółtym (około 35 minut).

Spacer dodatkowo pozwala zobaczyć wschodnie urwiska Wąwozu Pełcznicy. Szlak żółty prowadzi drewnianymi kładkami, a nawet niewielkim tunelem.

- Zamek Książ – Stado Ogierów „Książ” – Palmiarnia – Zamek Książ – szlak czerwony oraz żółto-niebieski Ułanów Legii Nadwiślańskiej (około 2 godz. 30 minut).

Spacer pozwala zwiedzić Stado Ogierów „Książ” oraz Palmiarnię, ponadto prowadzi poprzez tereny parkowo-leśne. Polecany szczególnie podczas kwitnienia rododendronów.

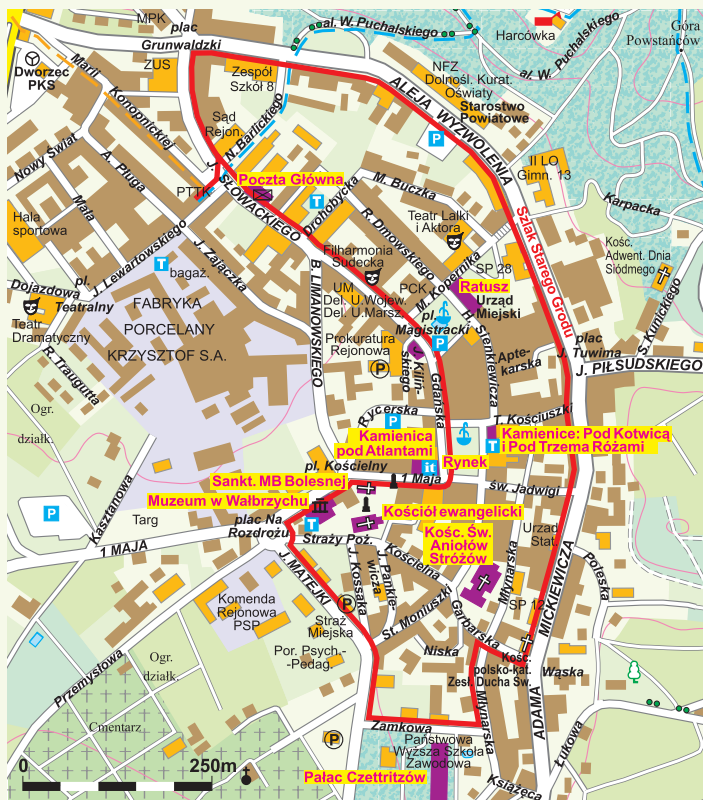
- Książ – ruiny zamku Stary Książ – Wąwóz Szczawnika – Rozdroże pod Starym Książem – Książ – szlak żółto-niebieski, od Starego Książa do potoku Szczawnik czerwony, następnie niebieski i ponownie żółto-niebieski (około 4 godz.).

Niezwykle malowniczy spacer po Książańskim Parku Krajobrazowym, szczególnie atrakcyjny jesienią.

Rododendrony

Zabytkowe centrum miasta

Zabytkowe centrum „Szlak Starego Grodu”

Trasa jest oznaczona w terenie znakami czerwonego szlaku turystycznego, który tworzy pętlę o długości około 4,5 km: początek Oddział PTTK ul. Konopnickiej – ul. Słowackiego – plac Grunwaldzki – aleja Wyzwolenia – ul. Mickiewicza – ul. Garbarska – ul. Młynarska – ul. Zamkowa – ul. Moniuszki – ul. Matejki – ul. 1 Maja – Rynek – ul. Gdańska – plac Magistracki – ul. Słowackiego.

ul. Słowackiego 10 – Sąd Rejonowy – budynek z 1855 r.

ul. Słowackiego 11 – kamienica z 1890 r. z neogotyckimi wieżami na narożach, przebudowywana w latach 1910–1911.

ul. Słowackiego 11 – budynek Sądu

Zabytkowe centrum miasta

plac Grunwaldzki

plac Grunwaldzki – dzisiaj jeden z centralnych punktów Wałbrzycha. Powstał na przełomie XIX i XX w. Wzniesiono wówczas nowe kamienice w miejscu, gdzie płynął wcześniej Cichy Potok. Pierwotnie plac nosił nazwę Czterech Domów. Stąd zaczynały bieg trzy wałbrzyskie linie tramwajowe.

plac Grunwaldzki 1 – budynek z 1925 r. obecnie ZUS – niegdyś hotel „Grunwald”.

aleja Wyzwolenia – dawna promenada z torem saneczkowym. Obecna ulica została wytyczona w roku 1908.

al. Wyzwolenia 5-7 – Zespół Szkół nr 8 – dawne gimnazjum, szkoła na błoniach z 1913 r.

al. Wyzwolenia 20-24 – budynki administracyjne, m.in. Starostwa Powiatowego z około 1920 r. Za budynkami Park Miejski im. Jana III Sobieskiego położony na stokach Góry Parkowej (508 m). W Parku dawna gospoda z 1911 r. – obecnie Dom Wycieczkowy „Harcówka”.

al. Wyzwolenia 34 – budynek z 1907 r. kiedyś szkoła ewangelicka, obecnie Zespół Szkół nr 2.

al. Wyzwolenia – Zespół Szkół nr 2

al. Wyzwolenia 43 – budynek z 1875 r. byłe gimnazjum, obecnie Szkoła Podstawowa nr 28.

ul. Mickiewicza – zabudowa ulicy – koniec XIX i początek XX wieku.

aleja Wyzwolenia – Starostwo Powiatowe

Zabytkowe centrum miasta

Kościół Zesłania Ducha Świętego – polsko-katolicki – ul. Mickiewicza/Garbarska – zbudowany w latach 1847 – 1848.

Kościół Świętych Aniołów Stróżów – ulica Garbarska/ Moniuszki – w miejscu tym w 1444 r. zbudowano kościół św. Michała. Obecny kościół został wzniesiony w latach 1898 – 1904, w stylu neogotyckim, według projektu wrocławskiego architekta Alexisa Langer. Kościół został zbudowany na planie krzyża łacińskiego i ma wymiary 60 m długości i 30 m szerokości. Jest budowlą halową z trzema nawami. Wielkość budowli podkreślają monumentalne schody oraz smukła wieża z iglicowym hełmem o wysokości 81 m. We wnętrzu kamienna chrzcielnica z 1593 r., w elewacji południowej renesansowe i barokowe płyty nagrobne (XVI – XVIII w.) przeniesione z innych kościołów. Okna witrażowe mają do 12 m wysokości.

Witraże w prezbiterium z warsztatu Meyera w Monachium, wykonane w 1904 r., przedstawiają Św. Rodzinę przy pracy.

Kościół Świętych Aniołów Stróżów

Kamienica „Florianka” ul. Moniuszki 23/Garbarska – kamienica narożna, pochodzi z przełomu XVII/XVIII wieku, później przebudowywana. Szczyt poddasza zdobią figury, w centralnym miejscu św. Florian.

ul. Młynarska – dawniej płynęła tu Młynówka. Zabudowa z końca XIX w.

Zabytkowe centrum miasta

Pałac Czerttritzów

Od kościoła Świętych Aniołów Stróżów ulicą Młynarską i Zamkową dojdziecie do Pałacu Czerttritzów.

Pałac Czerttritzów – wzniesiony w latach 1604 – 1628, po pożarze zamku Nowy Dwór. Pierwotnie był to renesansowy dwór wraz z folwarkiem. W latach 1882 – 1883 zbudowano budynek główny pałacu w stylu baroku flamandzkiego. W późniejszych latach obiekt był wielokrotnie przebudowywany.

Dzisiejszy pałac ma około 100 m długości. Fasada posiada dwa portale – renesansowy i neobarokowy. Pałac otacza park krajobrazowy. W zespole pałacowym kilka innych zabytkowych budowli. Obecnie w pałacu mieści się Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Angelusa Silesiusa.

ul. Moniuszki 41 – gmach Szkoły Muzycznej, dawna loża masońska – budynek z około 1890 r.

ul. Matejki 1 – Urząd Miejski, budynek dawnego parlamentu okręgowego wzniesiony w latach 1876 – 1877, neorenesansowy.

ul. Matejki 2, 3, 5 – zabudowania z końca XIX wieku – obecnie siedziba Urzędu Miejskiego i Straży Pożarnej.

Skracamy w ulicę 1 Maja.

Muzeum w Wałbrzychu, ul. 1 Maja 9 – budynek dawnego pałacu Albertich pochodzi z lat 1800 – 1803, zbudowany według projektu L. Niederäckera. Jest to obiekt 3-skrzydłowy z otwartym dziedzińcem obramowanym dwoma skrzydłami bocznymi. W osi skrzydła

Pałac Czerttritzów

Muzeum w Wałbrzychu

głównego trójkątny tympanon podtrzymywany przez podwójne kolumny jońskie. Pałac w 1834 r. został zakupiony przez kupca Alberta. Od 1926 r. jest własnością wałbrzyskiego magistratu i siedzibą Muzeum. Funkcjonują tu działy: Ceramiki, Geologii, Sztuki, Historii Miasta, Archeologii oraz Oddział Muzeum Przemysłu i Techniki. Dział geologii posiada, jedną z największych w Polsce, kolekcję karbońskiej flory kopalnej. W muzeum można zwiedzać salę ceramiki wałbrzyskiej oraz europejskiej, salon mieszczkański, salonik myśliwski, ekspozycję mebli, salę historii miasta oraz sale wystaw czasowych.

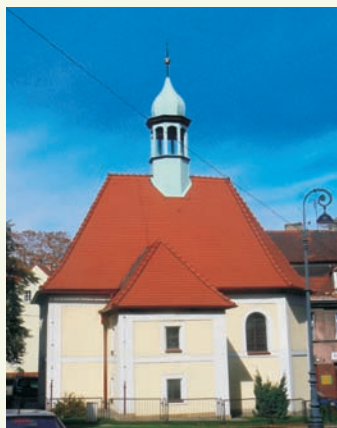
Idąc dalej ul. 1 Maja dochodzimy do placu Kościelnego.

Sanktuarium Matki Boskiej Bolesnej – plac Kościelny

W miejscu obecnego kościoła znajdował się pierwszy kościół parafialny miasta. Prawdopodobnie już w 1191 roku istniał tu kościół drewniany pod wezwaniem Panny Maryi. Ponieważ stał na źródle wody mineralnej uważanym za cudowne, szybko stał się miejscem

pielgrzymkowym. Obecny murewany budynek kościoła został wzniesiony w 1714 r. Wewnątrz m.in. barokowy ołtarz główny z obrazem MB Bolesnej, patronki miasta, ambona oraz prospekt organowy.

Pomnik Niepodległości – wzniesiony w 2006 r. według projektu J. Kucharskiego w postaci filara zwieńczonego płaskorzeźbami orłów.

Sanktuarium MB Bolesnej

Zabytkowe centrum miasta

Rynek

Kościół Zbawiciela – ewangelicko-augsburski, klasycystyczny, zbudowany w latach 1785 – 88, według projektu słynnego architekta Carla Gottharda Langhansa, twórcy berlińskiej Bramy Brandenburskiej. Wnętrze posiada charakterystyczne empyry wsparte na muraowych filarach. W empyry wkom-

ponowano organy. Podczas remontu kościoła w latach 1862–64 dotychczasową okrągłą wieżę podwyższono, przebudowano na kwadratową i zwieńczono kopułą.

Z placu Kościelnego ulica 1 Maja doprowadza do Ryнку.

Wałbrzyski Rynek – był niegdyś placem targowym. Tutaj odbywały się targi tygodniowe, roczne, a także świąteczne. Od 1926 roku przeniesiono je na plac Kościelny.

Od 1731 r. w centrum obecnego rynku znajdował się drewniany ratusz. Został rozebrany w 1857 r., gdyż był zbyt mały dla rajców miejskich i zarządu miasta. Wtedy centrum rynku zajął zbiornik wodny, przerobiony później na dwie fontanny i klomby towarzyszące pomnikowi Fryderyka III (1908 r.). Pomnik został rozebrany w 1920 r.

Obok kamienicy „Pod Kotwicą” do połowy XIX w. znajdował się przęgierz.

Kościół ewangelicko-augsburski

Zabytkowe centrum miasta

Rynek

W latach 90. XX wieku Rynek zrewaloryzowano. Zostały odnowione elewacje kamienic, położono nową nawierzchnię. W środku Rynku powstała fontanna.

Obecny Rynek ma wymiary 70 x 80 m i otacza go 26 kamienic pochodzących z różnych okresów.

Nr 1 – kamienica Treutlera z XVII w., przebudowana na początku XX w.

Nr 2 – kamienica z połowy XVIII wieku, później przebudowywana, z okazałym portalem prowadzącym na podwórze.

Nr 3 – kamienica Thomasa z około 1800 r.

Nr 6 – kamienica z ok. 1880 r., dawny hotel „Pod Złotym Lwem”.

Nr 9 – kamienica „Pod Atlantami” z 1793 r. z podcieniami. Dziś mieści Bibliotekę Publiczną, Galerię Fotografii oraz Centrum Informacji Turystycznej.

Nr 13 – kamienica zbudowana w 1906 r., pięciopiętrowa z sygnaturką na dachu.

Nr 22 – kamienica „Pod Trzema Różami” z 1777 r., z podcieniami

oraz różami na płaskorzeźbie pod szczytem.

Nr 23 – kamienica narożna „Pod Kotwicą” z 1799 r., z podcieniami oraz umieszczonymi w elewacji lizenami jońskimi i szczytem zwieńczonym kotwicą.

ul. Kościuszki 1 – budynek byłej Gazowni Miejskiej z 1868 r., obecnie Zakład Gazowniczy.

Kamienica „Pod Czterema Atlantami”

Zabytkowe centrum miasta

plac Magistracki – Ratusz

Ulica Gdańska prowadzi z Rynku do placu Magistrackiego

plac Magistracki – zaprojektowany w 1854 r. pod budowę nowego ratusza. Dzisiaj pośrodku placu znajduje się fontanna z kamienną rzeźbą.

plac Magistracki 7 – Prokuratura Rejonowa, gmach dawnego Banku Rzeszy zbudowany w 1904 r. w stylu neoromańskim.

Ratusz – został wzniesiony w 1856 r. wg projektu architekta H. Wässermanna w stylu neogotyckim. W roku 1903 do budynku

głównego dobudowano dwa skrzydła boczne. Nad głównym wejściem sygnaturka zwieńczona iglicowym hełmem, po obu stronach fasady umieszczono ośmioboczne wieże z iglicowymi hełmami.

ul. Słowackiego 4a – Filharmonia Sudecka, budynek z 1910 r.

ul. Słowackiego 9 – gmach Poczty z lat 1895 – 1907.

ul. Słowackiego 23a – gmach z 1903 r., dziś mieści delegatury Dolnośląskiego Urzędu Marszałkowskiego i Wojewódzkiego.

ul. Słowackiego – kamienica z początku XX w.

Poczta

Muzeum Przemysłu i Techniki

Muzeum Przemysłu i Techniki

Biały Kamień – dzielnica Wałbrzycha, położona w zachodniej części miasta, u podnóża Chełmca (851 m), najbardziej znanego wzniesienia Gór Wałbrzyskich. Wzmiankowany historycznie w 1305 r., rozwijał się gospodarczo stając się samodzielną gminą, a w 1953 r. został włączony do Wałbrzycha.

Muzeum Przemysłu i Techniki, ul. Wysockiego 28.

Pierwsza historyczna informacja o wydobyciu węgla na terenie Wałbrzycha pochodzi z 1561 r. i dotyczy Białego Kamienia. Górnictwo rozwijało się tu przez 500 lat, a czasy największej prosperity przypadają na wiek XIX i XX. Po likwidacji wałbrzyskich kopalń pod koniec XX w., pozostało wiele wciąż czynnych urządzeń górniczych które w 2000 r. częściowo udostępniono do zwiedzania, tworząc Muzeum Przemysłu i Techniki. Mieści się ono w zabytkowym kompleksie architektoniczno-przemysłowym nieczynnej kopalni „Julia”. Najciekawsze elementy Muzeum Przemysłu i Techniki to: wieże wyciągowe szybu Julia z 1893 r. i szybu Sobótka z 1902 r., warsztaty mechaniczne z 1872 r., budynek kotłowni z 1882 r., sortownia węgla z 1888 r. oraz łaźnia górnicza z 1915 r. Można także zwiedzić sztolnię wyposażoną w maszyny i urządzenia górnicze.

Muzeum Przemysłu i Techniki

Muzeum Przemysłu i Techniki

Muzeum Przemysłu i Techniki

Muzeum czynne jest od wtorku do soboty, wejścia w godz. 9:00; 11:00 i 13:00. Dla grup awizowanych również inne godziny. Orowadzanie w języku obcym po wcześniejszej rezerwacji. Ceny biletów: 3 zł ulgowe, 6 zł normalne.

Wycieczka po Muzeum Przemysłu i Techniki – czas: 1,5 godz., wejście w obwju turystycznym.

Trasa:

- markownia, gdzie przedstawiony jest sposób ewidencjonowania górników oraz stroje galowe i sprzęt ochrony osobistej,

- budynek maszyny wyciągowej z elektrycznymi maszynami z 1911 roku,

- warsztat elektryczny z ekspozycją przyrządów do wykrywania zagrożeń naturalnych w kopalni, kontroli przewietrzania wyrobisk i aparatów ratownictwa górniczego,

- plac kopalniany, na którym znajdują się m. in. lokomotywy i wozy do transportu kopalnianego,

- sztolnia górnicza wyposażona w maszyny i urządzenia do urabiania węgla,

- łaźnia górnicza ze stanowiskami łańcuskowymi do przechowywania ubrań i odzieży roboczej.

Można również zwiedzić 200 metrowy fragment zabytkowej Lisiej Sztolni z 1794 r.

Muzeum Przemysłu i Techniki

Co jeszcze warto zobaczyć

PODGÓRZE

W 1305 r. wieś *Dittrichsbach*, później *Dittersbach*, od 1965 r. dzielnica Wałbrzycha położona w południowo-wschodniej części miasta. Graniczy z najwyższą częścią Gór Wałbrzyskich, których grzbietem przez Borową (854 m) i Wołowiec (777 m) poprowadzona jest granica miasta.

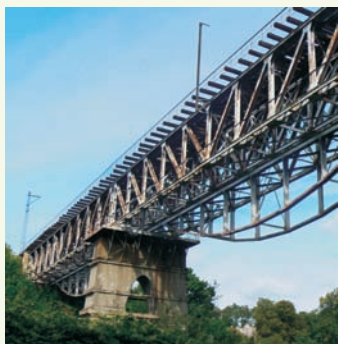
Ruiny zamku Nowy Dwór (Ogorzelec) – położone są na szczycie Góry Zamkowej (618 m).

Prawdopodobnie zamek był wzniesiony przez księcia świdnicko-jaworskiego Bolka II Małego w połowie XIV w. Pierwsza wzmianka o budowli pochodzi z 1364 r. Po śmierci Bolka II przeszedł w ręce czeskie. W latach 1402 – 1417 został rozbudowany. Od 1434 r. stanowił własność rodu Czetrtrizów. Na początku XVI w. ponownie został przebudowany w stylu renesansowym. Po 1581 r. kiedy spłonął po uderzeniu pioruna, Czetrtrizowie zbudowali dla siebie nową rezydencję w dzisiejszym centrum Wałbrzycha.

Zamek miał kształt wrzecionowaty. Składał się z zamku górnego oraz podzamcza oddzielnego suchą fosą, wykutą w skale. Podzamcze rozpoczynało się od północy gotycką bramą wjazdową. Do dzisiaj zachował się gotycki portal bramny, mury podzamcza oraz fragmenty murów i budynków zamku górnego.

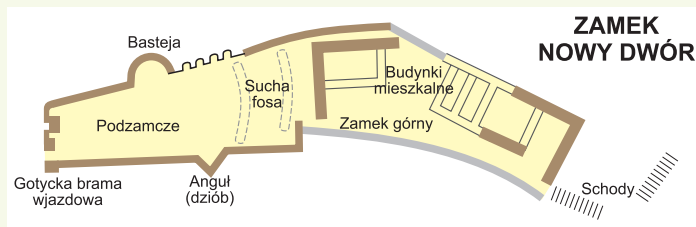
Przez zamek przechodzi żółty szlak turystyczny.

Wiadukt kolejowy nad ul. Niepodległości – na linii kolejowej Wałbrzych Główny – Kłodzko z początku XX wieku. Wzniesiony na kamiennych filarach z bocznymi stalowymi przęsłami kratowymi i środkowymi łukowymi. Wysokość wiaduktu 23 m. W pobliżu nad ul. Gdyńską wiadukt z 1902 r.

Wiadukt kolejowy

Najdłuższy tunel kolejowy w Polsce – wydrążony pod szczytem Małego Wołowca (718 m). Najdłuższa tego typu budowla w Polsce i jedna z najdłuższych w Europie. W rzeczywistości są to dwa równoległe tunele: pierwszy o długości 1560 m zbudowany w latach 1876 – 1889 i drugi o długości 1601 m z lat 1907 – 1912. Wlot do tuneli na wysokości 540 m, wylot na wysokości 535 m. Kształt tuneli eliptyczny. W połowie długości został wydrążony pionowy szyb wentylacyjny. Maksymalna głębokość tunelu od powierzchni wynosi 181 m.

Co jeszcze warto zobaczyć

PODGÓRZE

Spacery po okolicy:

1. Podgórze – stacja Wałbrzych Główny (linie autobusowe 3, 12) – szlak żółty – ruiny zamku Nowy Dwór – Przeł. Kozia – Przełęcz pod Borową – szlak czerwony – Borowa (854 m) – stacja Wałbrzych Główny, około 3 godz.

2. Podgórze – stacja Wałbrzych Główny (linie 3, 12) – szlak żółty – ruiny zamku Nowy Dwór – Przeł. Kozia – szlak niebieski – Wołowiec (777 m) – Mały Wołowiec – Przełęcz Szyпка – Podgórze I ul. Drzymała, około 2 godz. 40 min.

STARY ZDRÓJ – do połowy XVIII w. wieś o nazwie *Aqua Antiqua* (1357), *Altwasser* (1726). W XIX w. uzdrowisko i część Wałbrzycha. Dzielnica leży w przewężeniu między grzbietem Ptasiej Kopy na wschodzie a Wzgórzem Gedymina na zachodzie. W latach 1789 i 1801 odkryto nowe źródła mineralne. W drugiej połowie XVIII w. Mutius zbudował Nowe Łazienki, aleję spacerową oraz pensjonaty. Najokazal-

szym był „Lwi Gród” z 36 pokojami i łazienkami. Pełnił on rolę domu zdrojowego. Obok była hala spacerowa. Dodatkową atrakcją uzdrowiska była Lisia Sztolnia.

Dawny Dom Zdrojowy „Lwi Gród” (ul. Pocztowa 9), był zbudowany w 1751 r. Budynek posiada w szczycie dach mansardowy oraz na elewacji płaskorzeźby 4 lwów. Obecnie obiekt został zaadaptowany na cele handlowe.

Pałac Tielscha

Pałac Tielscha (ul. Armii Krajowej 3a) wzniesiony był w latach 1860 – 1863 przez właściciela fabryki porcelany Carla Tielscha.

Dawny Dom Zdrojowy „Lwi Gród”

Dworzec Wałbrzych Miasto

Dworzec Wałbrzych Miasto (ul. Armii Krajowej) zbudowany został w 1863 r., przebudowany w 1923 r. Dwuskrzydłowy budynek z ośmioboczną poczekalnią, zwieńczony kopułą i wejściem w kolumnowym podcieniu.

Fabryka Porcelany „Wałbrzych” (ul. Żeromskiego 2). Obiekt z 1906 r., dawna fabryka porcelany C. Tielscha, budynek formierni z 1845 r.

Kościół św. Barbary

Kościół św. Barbary (ul. 11 Listopada) neogotycki, zbudowany w latach 1869 – 1870 z wieżą dołem kwadratową, górą ośmioboczną z iglicowym hełmem.

Lisia Sztolnia – służyła do wodnego transportu urobku węgla. Drażona w l. 1791 – 94 z biegiem lat osiągnęła długość 1593 m. Sztolnia miała 2,9 m wysokości, 2,7 – 3,8 m szerokości i do 1,2 m głębokości. Wypełniona była wodą, po której pływano łodziami o długości do 10 m i szerokości 1,4 m, mogącymi przewieźć nawet 2,5 t. węgla. Wylot sztolni znajdował się u podnóża Lisiego Wzgórza (dzisiejsza ul. Reja), na wys. 410 m, na lewym brzegu płynącej tam Pełchnicy. Powstał też basen (650 m²) mieszczący około 50 łodzi. Lisia Sztolnia, w latach 1794 – 1854 udostępniona do zwiedzania, uchodziła za jedną z większych atrakcji turystycznych w Europie. Była pierwszą na kontynencie i jedyną spławną sztolnią w kopalni węgla. Zwiedzały ją wybitne osobistości, m.in. król Fryderyk Wilhelm III, ambasador USA w Berlinie, późniejszy prezydent John Quincy Adams, arystokraci niemieccy i rosyjscy, uczeni i arty-

Co jeszcze warto zobaczyć

ści, także żołnierze napoleońscy i polscy kuracjusze z pobliskich uzdrowisk, którym pobyt w podziemniach, zwłaszcza w słynnej Komorze Schuckmanna, umilały kapela muzyczne i serwowane posiłki. Interesujący opis znajdziemy m.in. w pamiętnikach *Dyliżansem przez Śląsk* Izabeli Czartoryskiej, która odwiedziła sztolnię 11 sierpnia 1816 roku. Sztolnię ostatecznie zamknięto w 1867 r., a jej wylot zasypiano w 1930 r. Podejmowane dziś próby jej udostępnienia napotykają na liczne trudności.

STARY ZDRÓJ

Spacery po okolicy:

1. Stary Zdrój – Dworzec Wałbrzych Miasto – szlak niebieski – Ptasia Kopa (590 m) – Lisi Kamień (603 m) – ul. 11 Listopada (kościół św. Barbary), około 1 godz. 30 min.

2. Stary Zdrój – ul. Braci Śniadeckich – szlak spacerowy czarny – Nowy Poniatów – ul. 11 Listopada (kościół św. Barbary), około 1 godz. 30 min.

SZCZAWIENKO – Od 1973 roku dzielnica Wałbrzycha.

Kościół św. Anny

Kościół św. Anny (ul. Wieniawskiego). Pierwszy kościół był wzmiankowany już w 1318 roku. Obecny powstał w XVI w. Wielokrotnie był później przebudowywany, m.in. po pożarze w 1818 r. Dzisiaj jednonawowy z wieżą dołem kwadratową, u góry ośmioboczną zwieńczoną hełmem. Wyposażenie wnętrza: ołtarz z 1730 r., drewniana chrzcielnica z XVII w., bogate drewniane polichromie. Na murach wmontowane renesansowe i barokowe epitafia z lat 1600 – 1740 r.

Na cmentarzu pochowany gen. B.J. Łączyński.

PONIATÓW – Od 1951 r. dzielnica Wałbrzycha.

Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa

Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa. Pierwszy kościół pochodził z 1335 r. Obecny wzniesiony został w drugiej poł. XVI w. Bryła jednonawowa z ośmioboczną wieżą zakończoną hełmem. Wewnątrz ołtarz i barokowe polichromie z XVIII w. Na ścianach renesansowe i barokowe epitafia.

Inne wycieczki:

Na Chełmiec (851 m) – drugi co do wysokości szczyt Gór Wałbrzyskich, dominujący w krajobrazie Wałbrzycha.

Na szczycie Chełmca wieża widokowa z lat 1887 – 1888, obecnie użytkowana przez Europejskie Centrum Radiokomunikacji Amatorskiej. Udostępniona do zwiedzania w soboty i niedziele.

Na północnym wierzchołku Krzyż Milenijny o wysokości 45 m.

Konradów – (linia autobusowa 10) – szlak niebieski. Wejście 1 godz. 15 min, powrót 50 min.

Biały Kamień – ul. gen. Andersa – (linie 5, 10, 14, 16) – szlak żółty. Wejście 1 godz. 35 min., powrót 1 godz.

Wałbrzych Miasto – szlak niebieski przez Wzgórze Gedymina – Szczawno-Zdrój. Wejście 2 godz. 40 min., powrót 2 godz. 10 min.

Do schroniska „Andrzejówka”

Schronisko „Andrzejówka”

Podgórze – Wałbrzych Główny – (linie 3,12) – szlak zielony przez Kamionkę – Rybnicę Leśną, około 2 godz. 25 min.

Podgórze – Wałbrzych Główny (linie 3,12) – szlak żółty do Rozdroża pod Borową, dalej niebieski przez Jałowiec Mały – ruiny zamku Rogowiec – Jeleniec – Turzyne, około 4 godziny 20 minut.

Piękna trasa, nieco męcząca z uwagi na strome podejścia przez Rybnicki Grzbiet i Grzbiet Jeleńca. Znakomite widoki na Góry Sowie.

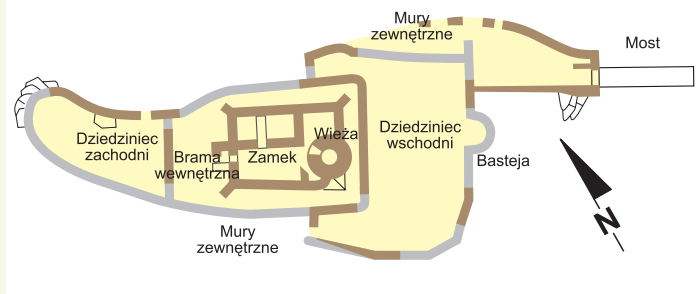
Możliwe połączenie obu wariantów w całodniową wycieczkę.

Ruiny zamku Cisy

Do ruin zamku Cisy – wybudowanego prawdopodobnie przed 1301 r. przez księcia świdnickiego Bolka I. W 1634 r. podczas wojny trzydziestoletniej zamek został spalony przez Szwedów. Od tego czasu stopniowo zaczął popadać w ruinę. Obecny zamek jest malowniczą ruiną z częściowo zachowanymi fragmentami zamku wysokiego z wieżą oraz licznymi frag-

ZAMEK CISY

mentami murów. Przez zamek wiodą szlaki – zielony i żółto-niebieski.

Podzamcze – al. Podwałe/Palisadowa (linie A, C, D, 3, 4, 19) – szlak żółty w kierunku północnym – zamek Cisy, około 1 godz.

Podzamcze – al. Podwałe/Palisadowa (linie A, C, D, 3, 4, 19) – szlak niebieski – nad Wąwozem Szczawnika – Świebodzice Pełcznica – zamek Cisy, około 1,5 godz.

Szczawienko – ul. Wrocławska (linie 9, 12) – szlak zielony w kierunku wschodnim – ruiny zamku Stary Książ – Wąwóz Pełcznicy – Świebodzice-Pełcznica – dolina Czarciego Potoku, ok. 2 godz. 30 min.

Do Szczawna-Zdroju

SZCZAWNÓ-ZDRÓJ – miasto (ok. 5 500 mieszk.) i uzdrowisko położone w dolinie Szczawnika. Pijalnia wód mineralnych, liczne sanatoria.

Do interesujących obiektów Szczawna-Zdroju należy m.in. obecne sanatorium Korona Piastowska przy ul. Sienkiewicza 2 – dom z 1818 r., w którym w 1862 r. urodził się Gerhart Hauptmann, słynny pisarz i dramaturg, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1912 r. Przy reprezentacyjnej, zabudowanej stylowymi kamieniczkami ul.

Kościuszki wyróżnia się Teatr Zdrojowy im. H. Wieniawskiego (miejsce festiwalu i koncertów) z piękną neorokokową salą widowiskową oraz pijalnią wód mineralnych i długą (77 m) krytą halą spacerową z 1894 roku. Przy ul. Kolejowej 14 dawny Grand Hotel (zw. Hotelem Śląskim) z lat 1908 – 11, ongiś największy na Śląsku, dziś Dom Zdrojowy im. dr. J. Górskiego. Przy ul. Spacerowej 24 mieści się Dworzysko, dawny Dwór Idy, gospoda w stylu szwajcarskim z 1845 r., obecnie kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy.

W Parku Zdrojowym, utrzymanym w stylu angielskim, na zach. zboczach Wzgórza Gedymina, okazy drzew i krzewów. Tu także widokowa wieża Anny i aleja rododendronów. W parku pomnik H. Wieniawskiego i pamiątkowy głaz ku czci dr. L. Zamenhafa, twórcy języka esperanto.

Autobusem do pętli Szczawno-Zdrój/Solicka – (linie 5, 8, 14, 17)

Wałbrzych – Stary Zdrój (Dworzec Wałbrzych Miasto) – (linie A, C, D, 2, 3, 4, 7, 8, 11, 12, 13, 17, 30, 31)

Szlakiem niebieskim – Wzgórze Gedymina (532 m), Park im. H. Wieniawskiego – Szczawno-Zdrój (pętla Solicka), około 1 godz. 10 min.

Szlaki turystyczne

Szlaki turystyczne

Przez Wałbrzych przebiegają liczne znakowane szlaki turystyczne. Ich łączna długość w obrębie miasta wynosi ponad 50 kilometrów. Dobrze oznakowane, utrzymywane przez Wałbrzyski Oddział PTTK prowadzą do wielu interesujących miejsc w mieście i okolicy.

Szlak czerwony

Dworzec Główny – ul. Gdyńska – ul. Niepodległości – ul. Słowiańska – Nad Glinikiem (połączenie szlaku czerwonego i zielonego) – Borowa (854 m), około 4 km w granicach miasta.

Część szlaku czerwonego prowadzącego z Dworca Wałbrzych Główny przez Borową (854 m) do Przełęczy pod Borową, około 5 km.

Szlak czerwony

Podzamcze – ruiny zamku Stary Książ – Pełcznica – Zamek Książ – ul. Piastów Śląskich – Stado Ogierów „Książ” – ul. Jeździecka, około 2,5 km w granicach miasta.

Szlak nad Wąwozem Szczawnika

Część szlaku czerwonego prowadzącego od Podzamcza przez ruiny zamku Stary Książ – zamek Książ – Świebodzice – Bystrzycę Górną, do Góry Marii (667 m), około 40 km.

Szlak niebieski

Konradów – ul. Baczyńskiego – Stary Zdrój – ul. Żeromskiego – Dworzec Miasto – ul. Armii Krajowej – ul. 11 Listopada – ul. Marconiego – ul. Pocztowa – Ptasia Kopa (590 m) – Lisi Kamień (613 m) – ul. Świerkowa – Kozice – ul. Zagórzańska – Rusinowa – ul. Bystrzycka, około 9,5 km w granicach miasta.

Część wariantu Głównego Szlaku Sudeckiego, oznaczonego kolorem niebieskim, prowadzącego od Szklarskiej Poręby Górnej przez Świeradów-Zdrój – Grzbiet Kamienicki – Pilchowice – Skopiec (724 m) – Skalnik (915 m) – Kamienną Górę – Chełmiec (851 m) – Szczawno-Zdrój – Wałbrzych – Zagórze Śląskie – Wielką Sowę (1015 m) – Bardo Śląskie – Łądek-Zdrój – Schronisko pod Śnieżnikiem – Międzylesie – Jagodną (977 m) – Duszniki-Zdrój do Karłowa.

Wąwóz Pełcznicy

Odcinkiem szlaku niebieskiego od Rozdroża pod Cichą Równią w Górach Izerskich do Międzylesia przebiega fragment Europejskiego Pieszego Szlaku Długodystansowego E3 Atlantyk – Morze Czarne.

Szlak niebieski

Oddział PTTK Wałbrzych, ul. Konopnickiej – ul. Słowackiego – ul. Barlickiego – al. Wyzwolenia – Dom Wycieczkowy „Harcówka” – al. Puchalskiego – ul. Piłsudskiego – ul. Nowowiejska – Mauzoleum – Niedźwiadki – Dolina Szwajcarska, ul Świdnicka – Mały Wołowiec (718 m) – Wołowiec (777 m) – Kozioł (774 m) – Przełęcz Kozia (653 m), około 8,5 km w granicach miasta.

Część szlaku niebieskiego biegnącego od Oddziału PTTK w Wałbrzychu przez Niedźwiadki (629 m) – Rybnicki Grzbiet – Andrzejówkę – Mieroszów – Przełęcz Okraj (1046 m) – Śnieżkę (1603 m) – Strzechę Akademicką, do Karpacza Białego Jaru, około 80 km.

Szlak niebieski

Dworzec Główny – ul. Gdyńska – ul. Niepodległości – Barbarka

(634 m) – Glinik Stary – ul. Podgórska, około 4 km w granicach miasta.

Część szlaku niebieskiego biegnącego od Dworca Wałbrzych Główny przez Barbarkę (634 m), Unisław Śląski na Bukowiec (900 m), około 8 km.

Szlak niebieski

Podzamcze – Wąwóz Szczawnika – Świebodzice Pełcznica – Cis Bolko, około 4 km.

Szlak zielony

Szlak Zamków Piastowskich

Lubiechów – ul. Wilcza – ul. Lisia – Palmiarnia – ul. Wrocławska – Nad Pełcznicą – Rozdroże pod Starym Książem (396 m) – Zamek Stary Książ – Wąwóz Pełcznicy – Cis Bolko – krzyż pokutny, około 8,5 km w granicach miasta.

Odcinek Szlaku Zamków Piastowskich. Prowadzi on od Zamku Grodno, przez ruiny zamku Stary Książ – ruiny zamku Cisy – ruiny zamku Świny – zamek Bolków – ruiny zamku Bolczów – Jelenią Górę – Wleń, do Zamku Grodziec, około 146 km.

Szlaki turystyczne

Szlak zielony

Dworzec Główny – ul. Gdyńska – ul. Niepodległości – ul. Słowiańska – Nad Glinikiem, około 3 km w granicach miasta.

Część szlaku zielonego biegnącego od Dworca Wałbrzych Główny, przez Sokołowsko – Boguszów-Gorce – Chełmiec (851 m) – Trójarb (779 m) – Marciszów – Karpacz – zamek Chojnik do Szklarskiej Poręby Górnej, około 100 km.

Szlak żółty

Dworzec Wałbrzych Główny – ul. Gdyńska – ul. Niepodległości – ul. Kosynierów – ruiny zamku Nowy Dwór – Przetęcz Kozia (653 m), około 2,5 km w granicach miasta.

Część szlaku żółtego biegnącego od Dworca Wałbrzych Główny, przez ruiny zamku Nowy Dwór – Jedlinę-Zdrój – Zagórze Śląskie – Zamek Grodno – Świdnicę – Ślężę (718 m) do Sobótki, około 75 km.

Szlak żółty

Oddział PTTK Wałbrzych – ul. Konopnickiej – ul. Wysockiego (szyb Julia) – pl. Kołtąja – szyb Jan – ul. Wolności – ul. Piasta, około 5 km w granicach miasta.

Część szlaku żółtego z dzielnicy Biały Kamień, przez Rosochatkę na Chełmiec, około 7,5 km.

Szlak żółty

Rozdroże pod Starym Książem – Szczawienko – Podzamcze (al. Podwale) – zamek Cisy, około 6 km.

Szlak żółty (łącznikowy)

Rozdroże pod Starym Książem – Wąwóz Pełcznicy – połączenie ze szlakiem zielonym, około 2 km.

Krótki szlak (2 km) prowadzący urwistą ścieżką na stromym zboczu Wąwozu Pełcznicy.

Szlak żółto-niebieski – Szlak Ułanów Legii Nadwiślańskiej

Podzamcze – ul. Wieniawskiego – Szczawienko – al. de Gaulle'a – ul. Wieniawskiego – Nad Pełcznicą – Rozdroże pod Starym Książem – Wąwóz Pełcznicy – Zamek Książ – ul. Piastów Śląskich – Mauzoleum rodziny Hochbergów – ul. Wrocławska – aleja lipowa – ul. Wilcza – Pod Witoszem, około 10 km w granicach miasta.

Część historycznego Szlaku Ułanów Legii Nadwiślańskiej, upamiętniającego zwycięską bitwę polskiej formacji w służbie wojsk cesarza Napoleona Bonaparte z wojskami pruskimi, stoczoną 15 maja 1807 roku między Strugą a Szczawnem. Oznaczony kolorami żółto-niebieskimi (barwy mundurów Legii Włoskiej, później Nadwiślańskiej), prowadzący ze Strzegomia przez Szczawno-Zdrój do Świdnicy, około 53 km.

Trasy rowerowe

Jedną z niewątpliwych atrakcji Wałbrzycha i jego najbliższych okolic są ponad 100-kilometrowe dobrze oznakowane i utrzymane trasy rowerowe, przeznaczone do uprawiania kolarstwa górskiego i rekreacyjnego. Odbývają się na nich różne imprezy kolarskie, np. Mistrzostwa Europy MTB, Mistrzostwa Europy w Trialu, Puchar Europy w Trialu, Mistrzostwa Polski w Maratonie MTB, Grand Prix MTB i Cross Country. Oprócz walorów sportowych dają możliwość podziwiania pięknych widoków, poznawania przyrody i zabytków.

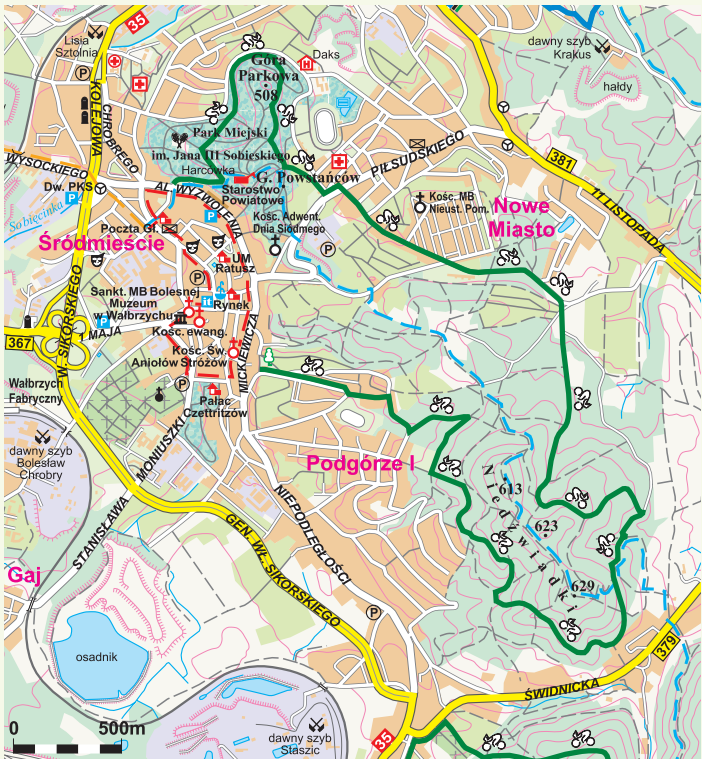
Trasa wokół Niedźwiadków

Najtrudniejsza z wałbrzyskich tras rowerowych, zróżnicowana technicznie: strome podjazdy i zjazdy, trudne trawersy i korzenie drzew. Niektóre odcinki prowadzą nawierzchnią brukowaną i asfaltową.

Trasa wymagająca odpowiedniego roweru, dobrego przygotowania kondycyjnego i technicznego oraz dużego doświadczenia w kolarstwie górskim. Jej pokonanie daje wiele satysfakcji.

Długość trasy – 12 km, oznaczona kolorem zielonym. Czas przejazdu, około 1,5 godz.

Początek trasy w centrum miasta – aleja Wyzwolenia, u wylotu ulicy Barlickiego – tu wjazd do Parku

Trasy rowerowe

Sobieskiego i kręty podjazd do Domu Wycieczkowego „Harcówka”. Po okrążeniu Parkowej Góry, ulicami Piłsudskiego i Psie Pole w kierunku wschodniego zbocza Niedźwiadków, najtrudniejszego odcinka trasy. Po jego pokonaniu zjazd w kierunku Mauzoleum i ogrodów działkowych do ulicy Jagiellońskiej, na której zakończenie trasy.

Trasa wokół Borowej

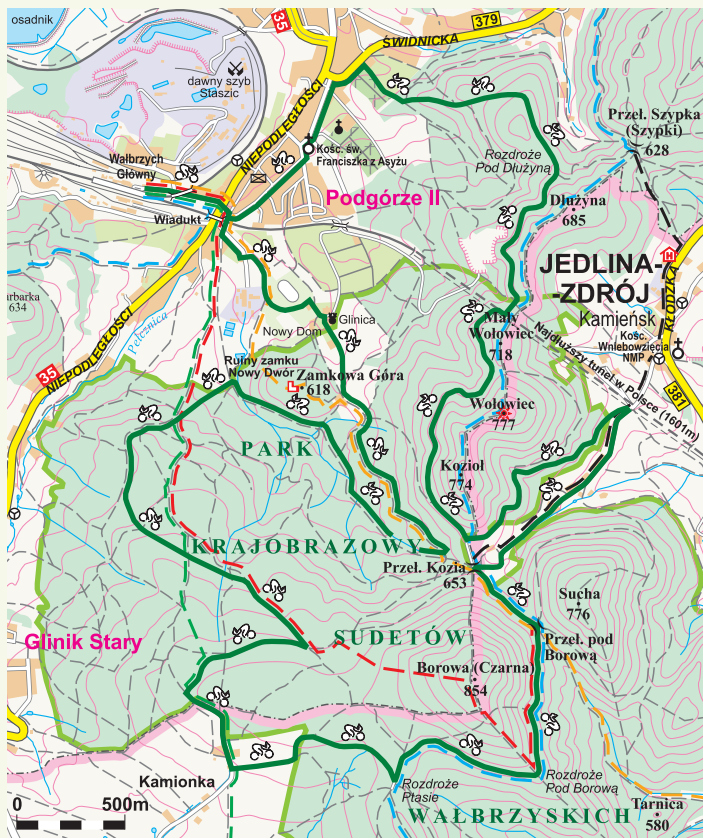
Trasa prowadząca przeważnie drogami leśnymi o zróżnicowanym podłożu.

Na trasie wspaniałe panoramy Wałbrzycha, Gór Wałbrzyskich i Ka-

miennych, ruiny zamku Nowy Dwór, nieczynny kamieniołom i inne atrakcje.

Długość trasy 20 km, oznaczona kolorem zielonym. Czas przejazdu – około 3 godz.

Początek trasy u zbiegu ulic Niepodległości i Reymonta, przejazd pod wiaduktem do kolonii Nowy Dom. Stąd w kierunku skrzyżowania dróg pod Zamkową Górą, dalej w górę wspólnie ze znakami żółtego szlaku turystycznego, do przecięcia dróg pod przełęczą Kozia, ostry zakręt w prawo i zjazd w dół dolina potoku,

następnie w lewo południowym zboczem Zamkowej Góry do skraju lasu, po czym w lewo do połączenia ze szlakami zielonym i czerwonym i dalej zboczem – do przecięcia ze szlakiem zielonym, następnie czerwonym i dalej do rozwidlenia dróg – tu ostry skręt w prawo do Kamionki. Piękne widoki Gór Suchych i Masywu Lesistej. Z Kamionki podjazd na Przełęcz pod Borową, a następnie Przełęcz Kozia, w prawo do Kamieńska (część Jedliny-Zdroju) – piękne widoki na Góry Sowie – powrót na Rozdroże pod Kozłem, dalej zachodnim zboczem Wołowca do ulicy Świdnickiej i Niepodległości do końca trasy.

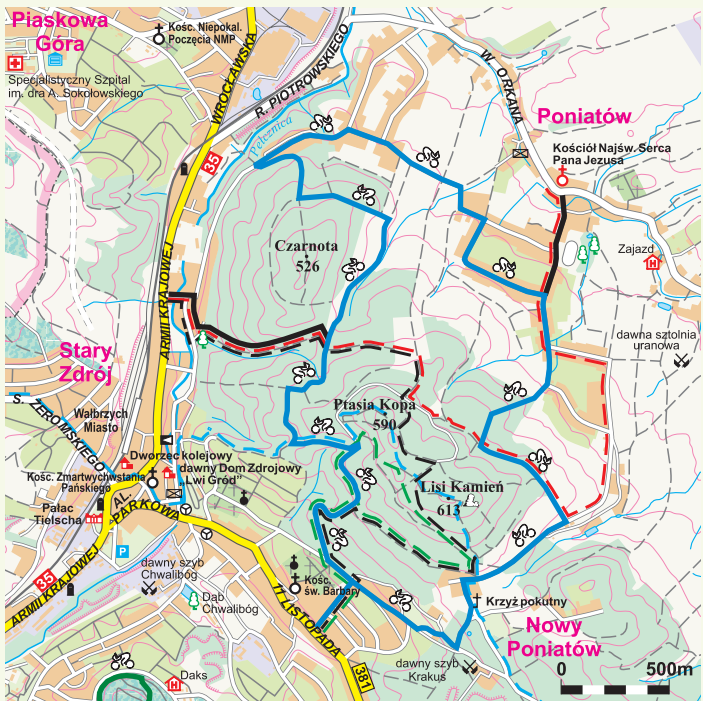
Trasa wokół Ptasiej Kopy

Łatwa trasa dla początkujących.

W dużej części płaska, z kilkoma dość stromymi podjazdami. Liczne odcinki o nawierzchni szutrowej i asfaltowej. Z trasy wspaniałe widoki Wałbrzycha i gór.

Długość trasy – 14 km; oznaczona kolorem niebieskim. Czas przejazdu – 1,5 godz.

Początek u zbiegu ulic 11 Listopada i Różanej, którą w górę do ulicy Pułaskiego, dalej w lewo wzdłuż cmentarza, stąd w prawo leśną drogą poniżej Ptasiej Kopy w kierunku wschodniego i północnego zbrocza Czarnoty. Zjazd do ulicy Rodziny Burczykowski, dalej Sosnową i Wiśniową do Warszawskiej i Sadowej. Tu skręcamy w prawo i w górę poniżej Lisiego Kamienia, dalej zjazd szutrową drogą do ulicy Świerkowej i Kolonii Trzech

Róż, na której zamykamy pętlę wokół Ptasiej Kopy.

Szlaki łącznikowe do trasy głównej:

1. Początek u zbiegu ulic Armii Krajowej i Braci Śniadeckich, wspólnie ze znakami czerwonego i czarnego szlaku turystycznego do połączenia z trasą główną.

2. Początek u zbiegu ulic Orkana i Warszawskiej, dalej Warszawską do Wiśniowej do połączenia z trasą główną.

Trasa wokół Książańskiego Parku Krajobrazowego.

Łatwa technicznie trasa, biegnąca w znacznej części drogami leśnymi i szutrowymi. Na atrakcyjnej widokowo trasie wiele interesujących obiektów m.in. Zamek Książ i ruiny Zamku Cisy, pomnikowe aleje drzew, kościół św. Anny, grób gen. J. B. Łączyńskiego.

Długość trasy – 20 km, oznaczona kolorem zielonym. Czas przejazdu – 2 godziny.

Trasy rowerowe

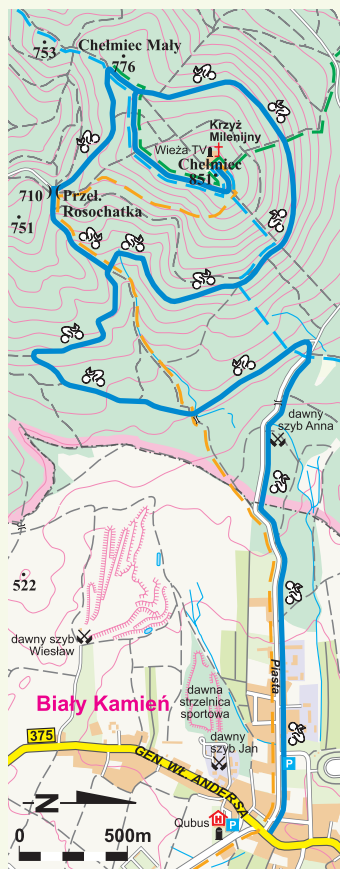
Początek trasy przy parkingu przed Zamkiem Książ, dalej ulicą Jeździecką wokół Wilka (409 m) do Pełcznicy. Tu skręcamy w kierunku ruin Zamku Cisy, dalej doliną Czyżynki do Strugi. Z niej w lewo do Podzamcza i dalej przez Szczawienko, gdzie znajduje się kościół św. Anny i cmentarz z grobem gen. Józefa Benedykta Łączyńskiego, następnie powrót do Zamku Książ.

Trasa na Chełmiec

Trasa łatwa technicznie. Jej pokonanie wymaga jednak dobrej kondycji z uwagi na długi 8 km podjazd na szczyt. Przeważa nawierzchnia szutrowa, na krótkich fragmentach asfalt. Na Chełmcu wieża widokowa, przekaźnik telewizyjny, wielki Krzyż Milenijny, wspaniałe widoki. W drodze powrotnej 8 km niesamowitego zjazdu

Długość trasy – 16 km; oznaczona kolorem niebieskim. Czas przejazdu – 1,5 godziny.

Początek trasy u zbiegu ulic Andersa i Ratuszowej, dalej ulicą Piasta w kierunku Chełmca, początkowo asfaltem później drogą szutrową na szczyt. Zjazd do rozeźścia szlaków niebieskiego i zielonego poniżej Małego Chełmca, stąd w lewo do Przełęczy Rosochatka i dalej do drogi, którą wjeżdżaliśmy na szczyt.

Imprezy cykliczne

W Wałbrzychu odbywa się wiele stałych ogólnopolskich i lokalnych imprez kulturalnych, rozrywkowych rekreacyjnych i sportowych.

luty

- Narciarski Bieg Gwarków – „Andrzejówka” (www.osir.walbrzych.pl)

maj

- Festiwal Kwiatów i Sztuki – Zamek Książ (www.ksiaz.walbrzych.pl)

- Ogólnopolska Giełda Kabaretowa „PrzeWAłka” (www.wok.walbrzych.pl)

- Juwenalia

- Rajd samochodów terenowych „Hałda” (www.raidhalda.hb.pl)

maj – wrzesień

- Imprezy kolarskie (www.osir.walbrzych.pl, www.mtb.walbrzych.pl)

Imprezy cykliczne

lipiec

- Festyn Staropolski
(www.osir.walbrzych.pl)

sierpień

- Międzynarodowy Festiwal Kameralistyki ENSEMBLE
(www.wok.walbrzych.pl)

- Letnia Serenada
(www.filharmonia-sudecka.pl)

wrzesień

- Dni Wałbrzycha
(www.wok.walbrzych.pl)

- Mistrzostwa Polski Młodych Koni w Ujeżdżeniu
(www.stadoksiaz.pl)

- Dary Jesieni – Zamek Książ
(www.ksiaz.walbrzych.pl)

październik

- Polsko-Czeskie Dni Kultury Chrześcijańskiej
(www.civitas.e-walbrzych.com)

listopad

- Wałbrzyskie FANABERIE Teatralne – Teatr Dramatyczny im. Jerzego Szaniawskiego
(www.teatr.walbrzych.pl)

grudzień

- Jarmark Świąteczny
(www.wok.walbrzych.pl)

Telefony alarmowe

Policja – 997, 112
Straż Pożarna – 998
Pogotowie Ratunkowe – 999
Straż Miejska – 986
Pogotowie Gazowe – 992
Pogotowie Energetyczne – 991
Pogotowie drogowe – 954
Pogotowie wodno-kanalizacyjne – 994

Informacje praktyczne

Urzędy i instytucje

Urząd Miejski w Wałbrzychu

pl. Magistracki 1,
tel. +48 74 665 51 00,
fax +48 74 665 51 18
e-mail: um@um.walbrzych.pl,
www.um.walbrzych.pl

Biuro Promocji Miasta

tel. +48 74 665 51 07,
+48 74 665 51 10

Starostwo Powiatowe

al. Wyzwolenia 24,
tel. +48 74 846 07 00,
+48 74 846 07 01

Komenda Miejska Policji

ul. Mazowiecka 2,
tel. +48 74 842 39 08 sekretariat,
alarmowy 997, 112

Straż Miejska

ul. J. Matejki 1,
tel. +48 74 665 52 00,
alarmowy 986

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej

ul. J. Matejki 5,
Miejskie Stanowisko Kierowania,
tel. +48 74 887 72 10,
+48 74 887 72 00, alarmowy 998

Pogotowie Ratunkowe

ul. Bolesława Chrobrego 39,
tel. +48 74 842 61 10,
alarmowy 999

Wałbrzyskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe

ul. M. Buczka 13,
tel./fax +48 74 842 30 72

Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe

Grupa Wałbrzysko-Kłodzka
Stacja Centralna, ul. Poznańska 6,
tel. +48 74 842 34 14,
fax +48 74 842 34 14
tel. alarmowy 985, numer ratunkowy
w górach 601 100 300

Noclegi

Hotel „Książ” **

ul. Piastów Śląskich 1,
tel. +48 74 664 38 90,
fax +48 74 664 38 92
e-mail: hotel@ksiaz.walbrzych.pl,
www.ksiaz.walbrzych.pl

Hotel „Przy Ośleju Bramie” ***

ul. Piastów Śląskich 1,
tel. +48 74 664 92 70,
fax +48 74 664 92 71
e-mail: przyoslejbramie@mirjan.pl,
www.mirjan.pl

Hotel Zamkowy ***

ul. Piastów Śląskich 1,
tel. +48 74 665 41 44
e-mail: recepcja@hotelzamkowy.pl,
www.hotelzamkowy.pl

Hotel „Maria” ***

ul. Wrocławska 134b
tel. +48 74 665 01 00,
fax. +48 74 665 01 50
e-mail: hotel_maria@op.pl,
www.hotelmari.sirbud.pl

Hotel „QUBUS” ***

ul. P. Wysockiego 45
tel. +48 74 848 41 00,
fax +48 74 848 42 00
e-mail: walbrzych@qubushotel.com,
www.qubushotel.com

Zajazd „ADAMSKI”

ul. S. Fabiana 20
tel. +48 74 666 03 01,
fax +48 74 666 50 65
e-mail: willa_adamski@interia.pl,
www.zajazd-adamski.pl

„Zajazd”

ul. W. Orkana 92
tel. +48 74 843 61 31,
tel./fax +48 74 843 61 21
e-mail: zajazd3000@neostrada.pl,
www.zajazd.walbrzych.pl

Informacje praktyczne

Centrum Hotelowo-Biurowe DAKS

plac Skarżyńskiego 1,
tel./fax +48 74 842 34 41,
+48 602 135 501
www.centrumdaks.pl, e-mail:
daks@centrumdaks.pl

Pensjonat Stada Ogierów „Książ”

ul. Jeździecka 3,
tel. +48 74 840 58 67,
tel./fax +48 74 840 58 60
e-mail: biuro.książ@stadoksiąż.pl,
www.stadoksiąż.pl

Dom Wycieczkowy PTTK „Harcówka”

Park J. Sobieskiego,
tel. +48 74 846 31 35

Agroturystyka – Irena Sierżant

ul. Podgórska 25
tel. +48 74 842 16 44
www.gorysowie.agro.pl/podlipa

Kultura

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna

„Biblioteka pod Atlantami”

Rynek 9,
tel. +48 74 664 99 21,
+48 74 664 96 22,
fax +48 74 664 87 05
e-mail:
sekretariat@atlanty.walbrzych.pl,
www.atlanty.walbrzych.pl

Teatr Dramatyczny im. Jerzego Szaniawskiego

plac Teatralny 1,
tel. +48 74 664 96 90 do 92
e-mail:
sekretariat@teatr.walbrzych.pl,
www.teatr.walbrzych.pl

Teatr Lalki i Aktora

ul. M. Buczka 16,
tel./fax +48 74 666 73 42,
+48 74 666 73 43
e-mail: teatr@teatrlalek.walbrzych.pl,
www.teatrlalek.walbrzych.pl

Filharmonia Sudecka

ul. J. Słowackiego 4,
tel. +48 74 842 32 87
e-mail: info@filharmonia-sudecka.pl,
www.filharmonia-sudecka.pl

Muzeum w Wałbrzychu

ul. 1 Maja 9,
tel. +48 74 664 60 30,
+48 74 664 60 31
e-mail:
muzeum@muzeum.walbrzych.pl,
www.muzeum.walbrzych.pl

Muzeum Przemysłu i Techniki Oddział Muzeum w Wałbrzychu

ul. P. Wysockiego 28,
tel. +48 74 664 60 33 do 34,
tel./fax +48 74 664 60 35
e-mail:
muzeumprzemysluitechniki@op.pl

Wałbrzyski Ośrodek Kultury

ul. gen. W. Andersa 185,
tel. +48 74 666 43 50,
fax/ tel. +48 74 666 43 51
sekretariat@wok.walbrzych.pl,
www.wok.walbrzych.pl

Wałbrzyska Galeria Sztuki Biuro Wystaw Artystycznych „Zamek Książ”

ul. Piastów Śląskich 1
tel. fax +48 74 840 58 09,
+48 74 665 62 62
e-mail: dyrektor@bwa.wao.pl,
www.bwa.walbrzych.pl

Galeria pod Atlantami

Biblioteka pod Atlantami,
Rynek 9
tel. +48 74 664 96 22,
www.atlanty.walbrzych.pl/gpa2

Galeria Książki

Rynek 9,
tel. +48 74 664 96 22
www.atlanty.walbrzych.pl/gk

Galeria „Na Piętrze”

przy Katolickim Stowarzyszeniu
Civitas Christiana“,
Rynek 22,
tel. +48 74 842 63 77

Przedsiębiorstwo „Zamek Książ” Sp. z o.o.

ul. Piastów Śląskich 1,
punkt obsługi klienta,
tel. +48 74 664 38 34,
fax +48 74 664 38 92
e-mail: info@ksiaz.walbrzych.pl,
www.ksiaz.walbrzych.pl

Wałbrzyski Informator Kulturalny

ul. Wrocławska 39a,
tel. +48 74 664 26 06,
tel./fax +48 74 664 26 93,
e-mail: wik@poldruk.com.pl

Kina

Apollo

ul. Armii Krajowej 44,
tel. +48 74 847 89 71,
fax +48 74 840 01 75

Piaskowa Góra

ul. W. Broniewskiego 65d,
tel. +48 74 840 01 75,
fax +48 74 840 01 75

Zorza

ul. gen. W. Andersa 75,
tel. +48 74 847 84 72

Turystyka

Centrum Informacji Turystycznej

Rynek 9,
tel./fax +48 74 842 20 00
e-mail:
cit_walbrzych@poczta.onet.pl,
www.region-walbrzych.org.pl

PTTK Oddział „Ziemi Wałbrzyskiej”

ul. M. Konopnickiej 19,
tel. +48 74 842 40 52,
tel./fax +48 74 842 59 00
e-mail: poczta@walbrzych.pttk.pl

Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych

Oddział w Wałbrzychu,
ul. R. Dmowskiego 20,
tel. +48 74 846 18 43

Przedsiębiorstwo „Zamek Książ” Sp. z o.o.

ul. Piastów Śląskich 1,
punkt obsługi klienta,
tel. +48 74 664 38 34,
fax +48 74 664 38 92
e-mail: info@ksiaz.walbrzych.pl,
www.ksiaz.walbrzych.pl

Palmiarnia

ul. Wrocławska 158,
tel. +48 74 664 21 50,
+48 74 840 08 80

Stado Ogierów „Książ”

ul. Jeździecka 3,
tel. +48 74 840 58 67,
tel./fax +48 74 840 58 60
e-mail: biuro.ksiaz@stadokksiaz.pl,
www.stadokksiaz.pl

Sport i rekreacja

Wałbrzyski Ośrodek Sportu i Rekreacji

ul. P. Wysockiego 11a,
tel. +48 74 664 71 15,
+48 74 664 71 05,
www.osir.walbrzych.pl

Hala Sportowo-Widowiskowa Ośrodka Sportu i Rekreacji

ul. P. Wysockiego 11a,
tel. + 48 74 664 71 09
plac Teatralny 5a,
tel. +48 74 842 95 73

Kompleks Sportowy Ośrodka Sportu i Rekreacji w Wałbrzychu

ul. Ratuszowa 6,
tel. +48 74 074 843 47 11

Kompleks Sportowy Nowe Miasto

ul. F. Żwirki i S. Wigury 7,
tel. +48 74 842 98 00

Baseny kąpielowe:

ul. Bystrzycka 1,
tel. +48 74 847 12 49
– basen odkryty
ul. Ratuszowa,
tel. +48 74 843 47 11
ul. Grodzka 71,
tel. +48 74 664 88 49

Korty Tenisowe

ul. Ogrodowa 19,
tel. +48 74 886 91 29
Park Miejski im. J. Sobieskiego,
Klub Tenisowy „ATRI”
tel. +48 74 844 55 17

Stadion sportowy

ul. J. Kusocińskiego 21

SkatePark

ul. Topolowa,
tel. +48 74 846 55 33
skatepark@osir.walbrzych.pl,
www.skatepark.walbrzych.pl

WAŁBRZYCH

